

Egy évre	12 korona
Félévre	6 korona
Negyedévre	3 korona
Egyes szám ára	12 fillér.

MEGJELENIK VASÁRNAP
ÉS CSÜTÖRTÖK REGGEL

HATÁRŐR

Szerkesztőség és kiadóhivatal
Ujvidék, Petőfi-utca 47. szám,
ahová a lap szellemi s anyagi részét
illető közlemények intézendők.
Ilyen közleményeket és megkereséseket
lapunk nyomdája is elfogad.

Az Országos Függetlenségi és 48-as Párt Délvidéki és Alföldi Függetlenségi Párt Ujvidéki Hivatalos Lapja.

Három esztendő.

I.

Végtelenül hosszú szóbeszédre, ritkán jogos, legtöbbször igazságtalan bírálatra nyújtott eleddig anyagot és alkalmat az úgynevezett koalíciós uralom három esztendeje, mely most is állandóan szolgáltat bőséges tárgyat — a rosszakaratu kirohanások számára.

A választások kortesbeszédei természetesen a sárga földig lerántották a koalíciós kormányzat politikai rendszerét, úgy szólván minden eredményét, végzett dolgát elejétől végig. Mikor a szabadelvű lesipuskások újra kezökben érezték a kormány-hatalom gyepőjét, vadul rontottak bírálatukkal a lefolyt három esztendő minden alkotásának: rosszak az adótörvények, nincs pénztári készlet a választási célokra, vissza kell szivni az Apponyi-féle hirhedt törvényt és nyelvrendeleteket és a többi.

A lesipuskások egyszerre hangos, bátor legények lettek. Akik pisszenni sem mertek a lefolyt években, azok fél esztendő óta ugyancsak puffogatnak a mordályokból jobbra-balra. Lövöldözik a koalíció alkotásait. Abban telik legnagyobb kedvük.

Csak hogy sok a kocavadász, akik se puszkaporhoz nem szagoltak, de politikához sem konyitanak.

Az elfogulatlan gondolkozásnak azonban nincs oka féltetni az előbbi rendszer érdemeit. A szóharc, a gyöngye legények nem a szám határoz, hanem súly — nem igen árthatnak azoknak. Becsületes nemzeti munka volt a koalíció működése, különb, mint a minőnek a mungók vállalkozása ígérkezik.

Akiknek egyetlen elítélő, egyetlen rosszaló szavuk nem létezett a Fejérváry darabont uralma és alkotmány-típrása ellen, akik nem vettek részt a nemzeti ellenállásban, hanem suttyomban azt megtörni segítettek, azoknak nincs joguk lövöldözni, puffogatni az előbb rendszer uralmára minden válogatás, minden józanság nélkül.

Mi sem vagyunk elragadtatva minden tekintetben a koalíció valamennyi ténykedésétől. De igazságos mértékkel kívánunk mérni, tárgyilagosan itélni és ekkép nagyjában véve áldásosnak találjuk az országra nézve a koalíció három esztendjét.

Hogy az ország hangulata, melyet a választásokon az új hatalom mesterséges és erőszakos eszközökkel és elkölcsmesítő módon, mint mondá, maga mellé hódított, látszólag könnyen elfordult a ko-

alíció pártjaitól, annak okát az említett mechanikai eljárás kivül a mult év balsikerének vagyunk hajlandók többi részében tulajdonítani azoknál, akik szabad akaratuk felett való elhatározásukat mégis megtartották és önként csatlakoztak a munkapárthoz.

Az utolsó év 8—9 hónapos válsága igen szerencsétlen betetőzése volt az előbbi három esztendő politikájának.

Akinek nincs kellő politikai iskolázottsága, akinek nincs a távlatok meglátására a szükséges szemmértéke és gyakorlata, az olyan az 1909. év hosszú válságának szerencsétlenségét a koalíció hibájának fogja egyedül tulajdonítani.

Szerintünk egyebütt volt a baj. Különb a közellátók szemében természetesen a viszonyok és helyzet áldozata: a koalíció leledzett hibában, az a bűnös.

Szinte eredendő hibája volt az előbbi rendszernek az, hogy a 48-as és 67-es pártok vegyes kereskedése bukáshoz kellett hogy vezessen. A kompanisták közül, hol az egyik, hol a másik töredék vagy párt bicsaklott meg és mondta fel a vegyes szerelmet a másik félnek, mondták fel egymásnak.

Ennél még nagyobb baj is volt. Bécsben rossz szemmel nézték a koalíció uralmát. Bécsi és európai sajtóhadjárat folyt éveken át a szövetkezett pártok ellen. A horvátokat Bécsből izgatták. A szabadelvű vigécek az udvarnál intrikáltak. Az udvar hálátlan volt a szerb konfliktus és a boszniai annexió után. Sőt Lukács Lászlót küldte ki, hogy bontsa meg hű áttatással a 48-as pártot.

A Lukács László céltévesztett szerepének következménye lett a függetlenségi párt szakadása. A párt megbukását követelte t. i. a bécsi politikának érdeke. A színjáték rendezője a főintrikus, Aehrenthal volt, aki november 12-ike után a berlini lapokban úgy dicsértette magát, mint akinek kiváló érdeme marad a függetlenségi párt szétrobbanása.

A hosszú háromnegyed éves válságra Bécsnek volt szüksége, hogy lejárassa az előbbi rendszert. Az előidézett pártszakadás megpecsételte a rendszer sorsát. Nagy lett az öröm Bécsben, nagy lett az öröm a lesipuskások közt. Még csak az volt hátra, hogy Bécs ne adjon nemzeti engedményeket, ellenezze a magyar bank felállítását és mehettek a szövetkezett pártok. Jöhetett a levitézlett szabadelvű gárda.

A gyűlöletes hosszú válság mesterséges kihuzásának okait és célját előadván, vissza térünk a három esztendőre, a koalíció uralmának ismertetésére

A három esztendő idejét 1906. április 10-től, a miniszterium kinevezésétől számítjuk 1909. évi április 26-ig, mikor a kormány először lemondott. Tulajdonképpen az a hosszú válság kezdete, mert az országgyűlés azóta nem működhetett. Bécsben nem akarták hamarosan elintézni a válságot. Ravaszul, tudatosan huzták-halasztották a döntést, míg a koalíciót meghasonlásba hozták.

Egy három esztendei időszakról, ameddig ugyanis a koalíció zavartalanul működött, senki sem állithatja, hogy elégedő csupa nagyszabású alkotások megvalósítására, melyek epochát képeznek egy ország életében.

A koalíciónak különben is kötött marsrútája volt. A paktum eleve kizárta, hogy nemzeti követelményeket tudjon kieszközölni. Mennyire üres és oktalan lárma tehát azok bödülete, akik azt hányják szemére a függetlenségi pártnak, hogy 48-as elveiből, eszméiből, semmit sem váltott valóra!

Ne felejtjük, hogy a kormány átvételekor a függetlenségi párt nem vállalkoztak a 48-as eszmék megvalósítására. Három esztendő kevés akkora feladat teljesítésére és mondom, az uralkodó akaratára is, a paktum, no meg a 67-esek vegyes házassága is gátolta volna őket szabad cselekvésükben.

A kvóta! A kétszázalékos emelésbe, igenis, belementek a függetlenségi párt, mert az önálló bankot ígérték nekik annak fejében, de persze álnokul nem adták meg a szerb összetűzés elintézése után. A szabadelvű párt 1902-ben négy százalékkal emelte és majd meglátjuk, le fogja-e szállítani a mungópárt legközelebb, ha újra meg kell állapítani.

Hogyan munkálkodott a három esztendő parlamentje, azt az alkotott törvények bizonyítják legékebben: a mezőgazdasági munkás-törvény, munkás-biztosítás, iparfejlesztési törvény, a vasuti beruházások, a tanítók fizetésrendezése, népoktatási törvények, ügyvédi rendtartás reformja, ügyvédek nyugdíjintézménye, alkotmány-biztosítók, vasuti pragmatika, kiegyezés, új adótörvények a progresszivitással, községi körösvosokról szóló törvény, birtokrendezési törvény, munkaházak építése és segítése, egy indemnitás, négy költségvetés, végrehajtási novella stb. mind a három esztendő tevékenységét, áldásos működését hirdetik.

A koalíciónak kellett a darabontok 200 millió koronás függő adósságát kifizetni, az annexióra és a szerb konfliktusra pénzt teremteni, Sokkal több beruházást tettek, mint akármelyik más három esztendő kormánya.

BOGDÁNY és Társa

Budapest, VI. Dálnok-u. 12.
Saját házban
Telefon 988.

Ujvidék

II. Rákóczi ut 66.
Telefon 219.

Központi fűtés, szellőztetés, vízvezeték, csatorna és világítási berendező vállalat.

Van-e joga Hieronyminek hetvenkedni, a pénzügyi gazdálkodást ócsárolni, annak az embernek, a ki Tisza István miniszterelnökkel egyetértőleg 1904-ben 550 ezer koronát utalt át az államvasutak pénztárából a kereskedelmi miniszteriumba, hirdetési, jobban mondva vesztegetési célokra és a rendelkezési alapba, bizonyára választási célokra. A koalíció országgyűlés ezért rosszalással sujtotta eljárásukat. Innen van Hieronyminek elkeseredett támadása az előbbi rendszer ellen.

Hogy a koalíció és benne főképp a függetlenségi párt három évig feladata magaslatán állt, mi sem igazolja fényesebben, mint az akkori bécsi ócsárlás és gyűlölet. 1906-ban június 10-én a bécsi izgatás támadást intézett a bécsi magyar ház ellen, mikor delegátusaink és miniszterünk ott voltak. Bezzeg minden szidalom dicséretté vált, mikor a mungók jutottak kormányra és mindenről lemondtak, amit a koalíció további vállalkozása fejében követelt az uralkodótól.

A függetlenségi párt nem árult el, nem adott fel semmit. Nem az ő bűne, hogy a hosszú válság és a bécsi udvar szűkkeblűsége megbuktatta. A bécsiek és a mungók gáncsa a legdicséretesebb kritika három évi szereplésére.

Persze most utólag minden rossz, amit tettek a függetlenségi, mert rossz vége lett uralmuknak, mert alul kerültek. Ha vége jó lett volna, minden jó lett volna, a lesipuskások is tovább sumákolnának.

Tanügy.

Iskolai Értesítők.

II.

A felső kereskedelmi iskola 1909—1910. tanévi Értesítője Niedermayer Gyula igazgató szerkesztésében jelent meg s bevezetésül a tanári kar személyzetét mutatja be, mely az igaz-

T Á R S A.

A SZURATEI KÁVÉHÁZ.

Irta: Tolsztoj Leó gróf.

(Vége).

— Uram, mondá a kínai, nekem úgy tetszik, hogy az emberek önzése áll különösen útjában vallási ügyek terén a kölesönös megértésnek. Ha türelmetek lesz, hogy engem végig hallgassatok, egy példán megmagyarázom nektek.

Kinából Szurateba angol gőzösön jöttem, amely a földet hajózta körül. Utközben Szumatra szigetnek keleti partján megállapodtunk, hogy ismét vízzel lássuk el magunkat. Dél-tájban kötöttünk ki és a parton egy kókuszpálma árnyékában leheveredtünk, nem messze egy falutól, amelyben bennszülöttek laktak. Az utasok különböző országokból valók voltunk.

Mikor ott ültünk, egy vak közeledett hozzánk. Amint megtudtuk, azért vakult meg, mert sokáig nézett merően a napba, hogy megismerje, micsoda a nap. Odáig akarta vinni a dolgot, hogy a nap erejét hatalmába kerítse, urrá legyen rajta.

Sokáig kinezta vele magát és mindenféle tudománygyal foglalkozott, hogy célját elérje. Napsugarakat akart egy flaskóban felfogni és erősen belezárn.

Sokáig kinlódott, el nem fordította a napról tekintetét, de eredmény nélkül. Csak azt vette észre, hogy a ragyogó világosságtól szemfájást kapott és megvakult. Akkor így beszélt magában:

gaton kívül 5 rendes tanárból s 5 hitoktatóból állott. A következő fejezet a jövő tanévben használandó tankönyvek jegyzékét tartalmazza osztályonként, míg a III. fejezetben az intézet történetét felölelő adatok foglaltatnak. E szerint a tanulók magaviselete tulnyomóan kielégítő, az egészségi állapot pedig a vörheny-járvány és trachoma miatt kedvezőtlen volt.

Iskolai ünnepélyek tartattak Erzsébet királyné napján, március 15-én, április 8-án a Széchenyi Önképző kör ünnepélye és április 11-én. Az ifjúsági könyvtárt 129 tanuló közül 120 vette igénybe, akik összesen 2526 kötetet olvastak, úgy hogy 1—1 tanulóra átlag 22 kötet esik. A szegény tanulók közül 19-en 126 db. könyvvel segélyeztetek 377 kor. értékben. A kirándulások során helyet foglal a beocsini cementgyár s az újvidéki nagyobb üzemű gyárak megtekintése. Az 1909-ben alakult Széchenyi Önképző körnek 68 rendes és 22 pártoló tagja volt, kik 1 alakuló, 8 rendes és 1 diszgyűlést tartottak felolvasásokkal, szavalatokkal és bírálatokkal kapcsolatosan. A IV. fejezet az érettségi vizsgálat írásbeli tételét és eredményét tartalmazza, míg a következő fejezet a tanulók névjegyzékét közli osztályonként, de érdemsorozatuk nélkül.

A statisztikai adatokból megtudjuk, hogy összesen 127 tanuló iratkozott a 3 osztályba, kik közül évközben 5 kimaradván, a tanév végén összesen 122 tanuló maradt. Ezek közül 35 r. kat., 1 g. kat., 16 g. kel., 15 ág. ev., 6 ref. és 49 izr. Anyanyelvük szerint 79 magyar, 18 német, 5 tót, 19 horvát-szerb. Vizsgálatot tett a tanév végén 117, kik közül 6 tanuló (5%) jeles, 21 (18%) jó, 60 (51%) elégséges osztályzatot nyert; egy tárgyból bukott 2 (2%), két tárgyból 16 (14%), több tárgyból 12 (10%); a bukkottak száma tehát 30 (26%), míg 87 (74%) az iskolai követelményeknek megfelelt. Magaviseletről 80 (68%) jó, 37 (31%) szabályszerű. Az óramulasztások összes száma 7554 igzzolt és 31 igazolatlan.

A szertárak — tanári, ifjúsági könyvtár és kémiai szertár — csekély gyarapodást mutat-

— A napfény nem folyadék, mert ha az volna, akkor egyik edényből a másikba lenne tölthető és a szél úgy mozgatná, mint a vizet. De nem is tűz, mert ha tűz volna, a viz elolthatná. Nem is szellem a napvilág, mert látható, sem nem anyag, mert nem fogható meg. De ha a napfény se folyadék, se tűz, se szellem, se test, akkor — semmi.

Erre a következtetésre jutott. Mivel állandóan a napba nézett és folyton arra gondolt, szemévelágyával együtt esztét is elvesztette.

Mikor már teljesen megvakult, akkor aztán igazán meggyőződött, hogy ninesen nap.

Ez a vak ember a szolgájával hozzánk jött. A szolga urát a kókuszfa árnyékába ültette, fölszedett a földről egy kókuszdiót és abból éjjeli lámpát kezdett csinálni. Belet készített rostokból, a magból olajat sajtolt ki és a belet abba mártotta.

Mig a szolga az éjjeli lámpa készítésével foglalkozott, sóhajtván így szólalt meg a vak:

— Lám, nem mondtam neked, szolgám, az igazat, hogy ninesen nap? Ugye, milyen sötét van? Az emberek azt állítják, hogy a nap... Igaz, micsoda is a nap?

— Nem tudom, mi a nap, mondá a rab-szolga. Nem törődöm vele, de a fényét ismerem. Készítettem magamnak éjjeli lámpát, az fog nekem világítani és mellette tudok neked szolgálni és mindent megtalálok a könyvben.

Akkor a szolga a kókusz-mécesest elővette és azt mondta:

— Ez az én napom.

nak fel s az állomány csak az ifjúsági könyvtárnál van kitüntetve, még pedig 2009 kötet és 48 füzet. A VIII. fejezet szerint 12 tanuló részvételű alapítvány és adományból eredő pénzbeli, 2 tanuló pedig könyvjutalomban. Az utolsó fejezet a jövő tanévre szóló értesítést közli, míg az utolsó fejezet a női kereskedelmi tanfolyamról számol be. Ennek 41 növendéke volt a tanév végén, kik mindannyian sikeresen vizgáltak.

Halál a legyekre.

Vészkiáltás a közönség érdekében!

Az ország több helyén fellépő nyári betegség, a tifusz járvány veszedelme időszerűvé teszi, hogy olvasóinkat figyelmeztessük a házi legyek ártalmas voltára.

A nyáron uralkodó járványokat és betegségeket, minő a tifusz, a kolera, malária, bélhurut, — tudományos tapasztalatok szerint jókora részben a rovarok, még pedig különösen a szunyogok és legyek terjesztik, cipelik a csirákat egyik helyről a másikra, közvetítik a bajt egyik betegről a másikig és oltják be az emberi szervezetbe.

Az őszi hidegebb napjaival megszűnik a rovarélet és azok a betegségek is elmúlnak, melyek nyáron át szerepeltek.

Eddig a házi legyet csak kellemetlen lakótársnak ismertük, pedig igen veszedelmes állat. Minden olyan betegség, mely ivóvízzel, táplálékkal, érintkezéssel egyik emberből a másikra átvihető, a házi légyben buzó póztásra talál.

A házi légy kétféle módon terjesztheti a betegséget okozó bacillusokat: részint külsőleg testéhez tapadva hurcolja szét, részint felszivja gyomrába és ürülékével ismét ki — életrevaló állapotban. A légy testén levő baktériumok száma átlag egy millió szokott lenni.

Az amerikai orvosi szakkörök legújabbán a házi legyet már nem azon a közkeletű néven nevezik, hanem a tifusz-légy elnevezést hozták forgalomba.

Ahol a házi légy, illetve tifusz-légy kis számmal fordul elő, vagy hiányzik, például nagy

Mellette egy sánta ült a mankóival. Nevetve hallgatta a vaknak beszédét.

— Úgy látszik, te születésed óta vak vagy, mondá, ha nem tudod, mi a nap. Megmondom neked: a nap tüzes golyó. Naponként előjön a tengerből és a mi szigetünk hegyei közt eltűnik. Ezt mindnyájan látjuk és te is ugyanazt tapasztalnád, ha láthatnád.

Egy jelenlevő halász, aki hallotta a sánta beszédét, így szólt:

Úgy látszik, te sem jártál messzebb a mi szigetünkönél. Ha nem volnál béna és a nyílt tengerre mehetnél, tudnád, hogy a nap nem a mi szigetünk hegyei közé bujik el. Ahogyan a tengerből kél föl, ép úgy merül vissza a tengerbe. Ez pedig bizonyos, mert én saját szememmel látom mindennap.

Egy hindu hallotta ezt és mondá:

— Csodálkozom, miképpen állithat okos ember ilyen badarságot. Hát lehetséges az, hogy tüzes golyó a vízbe merüljön és ki ne aludjék. Nem is tüzes golyó a nap, hanem istenség. Dévának hívják. Kocsiján száll föl az égre és miközben áthalad, megkerüli az arany hegyet. Megtörténik, hogy két gonosz sárkány reáront és elnyeli, ilyenkor sötétség támad. A mi papjaink azért imádkoznak, hogy az istenség azoktól megszabaduljon. Csak az olyan tudatlan emberek állithatják, mint ti, akik e szigeten túl nem szoktatok eljutni, hogy a nap csupán a ti szigeteteknek világít.

Valami egyiptomi hajótulajdonos így válaszolt:

— Egyáltalában nem igaz, hogy a nap istenség és hogy India körül meg az arany hegy

városok középső részeiben, ott a tifusz megbetegedés is elmarad, vagy ritkaság — számba megy, ámbar megjegyzendő, hogy az ivóvíz, tej, romlott étel közvetlenül is terjesztheti a járványt, még télen is.

A házi légy, illetve a tifusz-légy, petéit trágyára szokta rakni; elsőseget a lótrágyának ad. Lárvája fehér kukac, mely a trágyában nő meg és ha megnőtt, vöröses barna bábtocká alakul át, melyből kikél a légy. Trágya hiányában emberi ürülékben is megél a légy-kukac, sőt rothadó konyhai hulladékokban szintén.

Hogy a nagyvárosok rendezettebb részeiben a tifusz-légy nem bír nagyon elszaporodni, annak több oka van. Ott nincsenek istállók, az árnyékszékkel angol rendszerűek, a konyhák betonnal, keramittal vannak borítva, a padlat tehát felmosható. A városok utcáin a lovak szemjét állandóan összetakarítják.

A városok külső területein, ahol már lóistállók és ólak vannak, másféle viszonyokat találunk. Ott hemzseg a légy! Akáresak faluhelyen. Ki ne tapasztalta volna, mennyi légy van faluhelyen. Fekete minden a legyek rajától. Minél melegebb a nyár, annál több a légy. Kis városokban és falvakban, ha nyáron tifusz — járvány üt ki, sokkal veszedelmesebb a helyzet, mint nagy városok előkelő negyedeiben. Jobban terjed a betegség. A legyek gondoskodnak róla, melyek a piszokban élnek.

Ujvidéken az elmúlt esztendőben mindenestre nagy szerepet játszottak a házi legyek a tifusz terjesztése körül.

Emlékszünk, hogy a Rákóczi-út házaiban lépett fel a járvány, tehát a gyümölcs- és zöldségpiac környékén, ahol romlott anyag bőven fordulhatott elő. Az Attila-utcában és környékén fellépett eseteknél alighanem az udvarokon felgyülemelő tisztátalanságot lehet a járvány tenyésztő telepeinek tekinteni éppen a benne tenyésző legyek miatt. A megvizsgált ivóvizek sem voltak ugyan egészen tiszták, de tifuszbaeillust nem tartalmaztak. Amit a piszkosan kezelt és inficiált tej még a járvány terjesztésénél nem tett meg, ezt elvégezték a legyek,

körül mozog. Sokat utaztam, voltam a Fekete tengeren, az arabiai parton, Madagaszkáron, a Fülöp-szigeteken. Megbizonyosodtam, hogy a nap nem csupán Indiának világít és nem csak egy hegy körül kering. A japán szigetekenkel föl. Ezt az országot azért nevezik Nipponnak, mert a benszüllött nyelvén azt jelenti: naphon, a nap hazája, születéshelye. A nap onnan messze-messze távozik nyugatra a brit szigeteken túl. Egész határozottan tudom, mert én már sokat láttam, sokat hallottam nagyapámtól, aki a tengernek egészen a szélén járt.

Még tovább akart beszélni, de a hajónak egyik angol matrőza félbeszakította:

— Nincs ország Anglián kívül, ahol jobban tudnák, hogy kél fel a nap. Mi Angliában tudjuk, hogy a nap sehol sem kél fel és sohasem nyugszik le. Folytonosan a föld körül kering. Nagyon jól tudjuk, mert mi már a földet is körüljártuk és sehol sem ütköztünk bele a napba.

Akáresak itten, mindenütt felkél reggel és este eltűnik.

Az angol fogott egy botot, kört rajzolt a homokba és elkezdte magyarázni, hogyan mozog a nap az égen a föld körül. De nem tudta jól megmagyarázni és a hajójának a kormányosára mutatva így szólt:

— Különbözik ő okosabb, mint én és jobban tudja megmagyarázni.

A kormányos értelmes ember volt és esendben hallgatta a beszélgetést, amíg a véleményét nem kérdezték. Tehát amikor mindnyájan hozzá fordultak, megszólalt és azt mondá:

— Valamennyien csalatkoztok. A nap nem

Általános

igazság hogy az emberek

egyenlő

véleményre jutnak, ha

közvetlen

tapasztalataik egyenlők. Szerke az egész országban

községenkénti

tapasztalatok bizonyítják immár, hogy százával és ezrével keresik fel az ujvidéki ártézi gyógyfürdőt, melynek vize nem

titkos,

hanem valódi és mégis csodás hatású és könnyűvé teszi a

választást,

hogy pénzünket külföldre vigyük-e, vagy

követeljük

a szenvedő betegétől, e hazájában, Ujvidéken, keressen betegségére enyhületet.

E fürdő jótékony hatása mindenkiére, tehát a

nőkre is kiterjed.

melyek a tavalyi meleg nyáron igen szaporák voltak.

Halál a legyekre! Nem érdemelnek kiméletet!

Mindenki irtsa lakásában a legyeket légyfogóval, a szobában lepkehálóval! Használjunk ellenük szunyoghálókat! Az ételt védjük ellenük és a konyhában legkevésbé tőrjük a legyeket, az ember halálos veszedelmét! Folytassunk irtó hadjáratot ellenük!

A megfogott összesepert legyeket azután tűzbe kell elpusztítani, éppen úgy mint ahogyan a szobaszemét tűzbevaló és a felhasználhatatlan konyhahulladék.

HIREK.

Ujoncozás. A tavaszról elmaradt idei ujoncozás f. augusztusban veszi kezdetét s Ujvidék városára nézve annak megejtésére augusztus hó 8, 9. és 10-e tűzvetett ki.

Városunk idegen forgalma. Kétségtelen, bebizonyított tény, hogy amióta az Ujvidéki Városi Ártézi Jódosfürdő megnyitott, Ujvidék idegen forgalma lényegesen emelkedett, mely körülmény leginkább abból világlik ki, hogy Ujvidék kereskedői állapították meg, hogy amióta a fürdő megnyitott, az idegen forgalom városunkban tetemesen nagyobbodott, nagyobb forgalmat csinálnak. De nemesak a kereskedőkre és iparosokra van kihatással a fürdő megnyitása, hanem a város közönségére, vendéglőkre és a társadalom minden rétegére. Jelenleg a fürdőben közel 200 idegen fürdővendég tartózkodik az ország minden részéből és mindeddig összesen mintegy 550 idegen fürdővendég kereste fel a fürdőt. Legújabbban t-lesvai Nagy Gábor esendőr ezredes kerületi parancsnok Debrecenből jelezte a közel napokban való érkezését. Egy-két nap múlva készül el az ivókúrához készített diszes forrás, amely bizonyára, párosulva a viznek fürdési célra való páratlan kiválóságával, mint ivókúra is megteszi a maga kiváló hatását. Eddig is gyomorbelek és légzőszervek, légutak és nyák-

mozog a föld körül, hanem a föld kering a nap körül, azonkívül maga körül is megfordul. Huszonegy órai forgása közben egyszer Japán és a Fülöp-szigetek kerülnek a nap elé, majd Szumatra, ahol mi vagyunk, azután Ázsia, Afrika vagy Europa és több számtalan ország. A nap nem egyetlen hegy, sziget, tenger kedvéért világít vagy épen csak a földnek, hanem még egy csomó más bolygónak, melyek a földhöz hasonlóak. Ezt mindnyájan magatoktól megérthettek, ha az égre is fölnéztek és nem csak a lábatok alá. Akkor nem képzelősködnétek, hogy a nap csak nektek, vagy országotoknak világít.

Igy beszélt a böles kormányos, aki sokat utazott és sokszor nézett fel az égre.

* * *

A kínai, Konfucse tanítványa folytatta:

— Bizonyos, hogy az emberek tévedései és civakodássi mind csak az önhietségük következménye. Ahogyan a napra nézve áll a dolog, úgy vagyunk az Istennel is. Minden ember a saját maga Istenét szereti, vagy legfeljebb országának az Istenét. Mindegyik nép szeretné a saját templomába bezárni őt, akit az egész világ sem foglathat magában.

— Lehet-e összehasonlítani akármelyik templomot avval, melyet maga az Isten épített, hogy benne egyesüljön minden ember ugyanabban a hitben, ugyanabban a vallásban. Valamennyi ember építette templom annak a templomnak mintájára van alkotva, olyan mint az Isten műve, amilyen ez a világ. Mindegyik templomban vannak vízmedencék, bolthajtások, gyertyák, szent képek, feliratok, törvénykönyvek, ajándékok, ol-

hártyák, hurutos bántalmaknál igen jó eredményeket értek el és felveszi a versenyt mindenképpen a seltersi, gleichenbergi, emsi és preblai vizekkel.

Athelyezés. Kunvald Pál, a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank újvidéki fiókjának főnöke magasabb állásba Budapestre helyeztetett át s körünkben e hó 31-én távozik. A távoztót, aki szeretetreméltó és kedves modorával közbeesülést vívott ki, nagyszámu barátainak s tisztelőinek jókívánatai kísérik új otthonába. — A fiók vezetésével Bródi Miksa bízott meg.

Ujvidéki pontos idő. Morgóssy Béla óras ez uton hozza a t. közönség tudomására, hogy a r. kath. temblom toronyórája 10 perccel előbb jár, mint a vasuti óra. Ez a vauti tisztviselők kívánságára történt, mert midőn a mult évben ez a toronyóra a vasuti órával együtt járt, sok vidéki utas lekéselt a vonatról, ami most nem történik mag. Az áll. hivatalok, távirat- és postahivatal a vasuti óra szerint igazodnak.

Harc az országúton. Gaics Tósa szállási lakos a temerini országúton hajtott esütörtök reggel hazafelé és utközben a kocsin elaludt, minek következtében kocsija összeütközött a Kurezinák András temerini lakos kocsijával, aminek következménye kocsirúdtörés, összeszólalkozás, majd parázsverekedés lett. A vég azonban a bíróságnál fog lejártszólni, hol Gaics Kurezinák ellen utonállás miat feljelentést tett.

Halálozás. Puch Nándor kir. mérnök hosszas és kínos szenvedés után e hó 28-án életének 53-ik évében meghalt. Az elhunyt társadalmi köreink kedves tagja volt, köztisztviselőként állott s halála városszerte őszinte részvétet kelt.

Pályázati hirdetmény. Budapest székesfőváros közönsége által b. e. József főherceg honvéd főparancsnokságának 25. évfordulója emlékére a m. kir. honvédség árvái részére létesített alapítványi helyek közül f. szept. 1-től a József fiarvában 4 hely kerül betöltés alá s azok elnyerésére pályázat nyílt. A kellően felszerelt bélyegtelen kérvények f. augusztus 10-ig a honvédelmi miniszterhez nyújtandók be. A közelebbi

tárok, papok. De melyik templomban van olyan nagy keresztelő vízmedence mint az oceán, olyan izezet mint a menyboltozat, hol vannak olyan gyertyák, mint a nap, a hold és a esillagok, olyan szentképek, mint az eleven emberek, akik egymást szeretik és egymáson segítenek? Hol vannak feliratok, melyek olyan érthetőleg vonatkoznak az isteni kegyelemre, mint azok a jótétemények, melyeket az Isten osztogat szét a földön az emberek boldogítására és üdvére? Hol létezik olyan törvénykönyv, mely olyan világos volna, mint az, mely bele van írva a szívekbe? Van-e áldozat, mely mérkőzhetnék az önmegtartózkodásnak amaz ajándékaival, melyeket az egymást szerető emberek nyújtanak a hozzájuk közel állóknak? Látszik-e olyan oltár mint az emberi szív, amelyen maga az Isten fogadja az áldozatokat?

Minél magasztosabbnak fogja fel az ember az Istent, annál jobban megismeri majd. És minél jobban ismeri, annál inkább közeledik hozzá és követheti őt saját jámbor tetteiben, könyörületeségében és az emberek iránti szeretetben.

— Azért nem szabad az embernek, aki a napnak az egész világegyetemet betöltő fényét látja, elítélnie és megvetnie a tévhitet levőket, kik a maguk bálványképekben ennek a fénynek csak egy sugarát szokták meglátni. Azért nem szabad megvetni a hitetleneket sem, akik megvakulva, a világosságot egyáltalában nem látják.

Igy beszélt a kínai, Konfucse tanítványa. A kávéház vendégei mind elhallgattak és nem vitakoztak többé azon, kinek a vallása a legjobb.

feltételek a város katonaiügyi osztályában a hivatalos órák alatt tudhatók meg.

Anyakönyvi hír. Az újvidéki anyakönyvi hivatalnál e hó 22—29-ig bejelentett születések 20, még pedig 9 fiu, 11 leány; meghalt 16.

Halálozás. Milassin Jakab ny. járásbíró, a szabadkai társadalmi élet közszeretőben állott tagja, akit kedves, szeretetreméltó modoráról, vig kedélyéről az újvidékiek is ismernek, e hó 27-én életének 85. évében meghalt. Az elhunyt, aki a szabadságharcban mint nemzetőri kapitány vett részt, annak idején országszerte híres rózsakertjéről is volt ismeretes. 22 fia és 2 leánya közül ma már csak hárman élnek. Temetése a város közrészvéte mellett e hó 29-én ment végbe.

Felosztatott ipartestületi elöljáróság. A szabadkai ipartestületben már jó idő óta a hivatalos működést megakasztó személyeskedések és torzsalkodások uralkodnak. Minthogy az ipartestületi elöljáróság azt a határozatot hozta, hogy Antunovits J. elnök vezetése mellett törvényes feladatait végezni nem hajlandó és elnökle mellett nem tárgyal, a főkapitány az elöljáróságot feloszlatta, egyben az ipartestületet felhívta, hogy új elöljáróság választása végett rendkívüli közgyűlést hívjon össze.

Jogi vizsgákra való készülési megkönnyítése. Dr. Dobó jogi szemináriuma Kolozsvárt azok érdekében, akik jogi vizsgáikat szeptember hónapban, avagy esetleg később akarják letenni, de Kolozsvárt szigorlatuk előtt csak rövid ideig tartózkodhatnak, tankönyveket helyettesítő s az összes szigorlati kérdéseket felölölő jegyzeteit már most kiköleszöni, az illetőket szigorlatuk előtt, pár napi rekapituláló kurzuson előkészíti s végül többszöri próbaszigorlaton az egész anyagból kikérdezi. Aki jogvégezett, azt három hónap alatt doktorátushoz juttatja az intézet, mely a kolozsvári összes jogi vizsgákra előkészíti. Tanrendszerét és működését ismertető könyvét „Tájékoztató a jogi szemináriumról“ díjmentesen megküldi.

Lapunk zártakor értesülünk, hogy a beocsini cementgyárban e hó 30-án kazánrobbanás volt, mely 15 munkást megölt s többeket megsébesített. Ujvidékről 7 orvos azonnal Beocsinba sietett.

Olyan egyének, akik sokat ülnek és kevés mozgást végeznek, majdnem mindannyian nehéz székülésben szenvednek. Egy fél pohárnyi természetes **Ferenc József-keserűvíz** reggelenként éhgyomorral használva, megszünteti a bél renyheségét anélkül, hogy más orvosághoz kellene folyamodni.

A „Medical Mirror“ című amerikai orvosi szaklap ezért a következőket írja:

„A természetes Ferenc József-keserűvízre minden székrekedés meggyógyul.“

A víz, mint a gyomor- és bélbetegségek óvószere. Mindenki tudja, hogy a Karlsbadban és Marienbadban gyógyulást kereső gyomorbeteg legnagyobbat kontingensét magyarok alkotják. Ennek oka pedig az, hogy a magyar konyha igen izletes, de meglehetősen nehezen emészthető táplálékokkal látja el fogyasztóit, továbbá az, hogy a magyar ember az étkezés után a borítalhoz van szokva. A bor pedig a zsíros ételek emésztését gátolja. A táplálkozásnak ezen betegségekre vezető hátrányait az ivóvíz van hivatva kiküszööríteni. Erre azonban a víznek tisztának, jónak és olyanak kell lennie, hogy a táplálékot az emésztéshez kellően előkészítse. Közismert dolog, hogy e célra a

MOHAI ÁGNES-FORÁS

a legelső sorban felel meg, mert nemesak kitűnő oldószere a tápanyagoknak, hanem alkalikus víz lévén, tiszta is, a gyomrot az emésztő nedvek elválasztására alkalmasan izgatja s kellemes ízű borítal. Háztartások nagy üvegekben a mohai ÁGNES-vízét különösen olcsón szerezhetik be.

Felelős szerkesztő: **Zanbauer Ágoston.**

Politikai főmunkatárs **dr. Medvetzky Imre.**

Laptulajdonos: az újvidéki függetlenségi és 48-as párt.

Hirdetések.

Köszönetnyilvánítás.

Szeretett családfőnk

Wagner Mihály urnak

elhunyta alkalmával tanusított sokoldalú igaz részvétért ez uton is a leghálásabb köszönetet mondjuk.

Wagner család.

Törvényhatósági Nyilvános Vegvizsgáló állomás Ujvidék.

A nyilvánossági joggal felruházott intézet magán felek részére a következő vizsgálatokat teljesíti:

Élelmi és élvezeti szerek: Tej, vaj, túró, tejföl, ivóvíz, zsír, olajok, méz, paprika, fűszerek, szeszes italok stb.

Technológiai és kereskedelmi cikkek: Petroleum, kenő olajok, fűszerek, borkő, szóda, festék, viasz, szappan, lúgkő, vízkazán táplálásra és ipari feldolgozásra, szén, tőzeg, cseresav, timsó, liszt stb.

Mezőgazdasági anyagok: Talaj, istálló és műtrágya, takarmány tápértéke, cukorrépa, keményítő stb.

Orvosi vizsgálatok: Urina, vér, köpet stb.

Az intézet helyisége: **UJVIDÉK, Vasúti u. 2.**

Állomásvezető:

1—3

Dr. Decsy Dezső
városi vegyész.

HIVATALOS ÓRÁK: D. e. 8—11-ig; d. u. 3—5-ig.

Eladó.

Teljesen jó állapotban levő, kézi üzemre berendezett

véső-furógép

asztalosok számára, szabad kézből eladó. Bővebb felvilágosítást nyújt: **Jausz Fülöp** asztalosmester Zrinyi Ilona utca 16. 2—2

Lakás változás

Ezennel értesitem a n. é. közönséget, hogy lakásomat a **Bem-utca 9. szám** alá helyeztem át.

HAJDU IMRE

szobafestő és mázoló

Ujvidék, Bem utca 9. sz.

Elvállal minden e szakmába vágó munkákat, szoba, templom és dísztermek kifestését, valamint mázolóást, fladerozást és fényezést, továbbá facsát illetve homlokzatfestést a lehető legtisztább és legmodernebb kivitelben jutányos árak mellett. — A n. é. közönség szives partfogását kérve maradtam kiváló tisztelettel 2—3

Hajdu Imre, festő.

MINDENNYI KAPRÚ!

JOLJÁR
NA VALÓDI
PALMA KAUCSUK SAROK
VAN CIPŐJÉN

ROSSZUL JÁR
NA NEM ÜVELE
VÉDJEGYRE
TESSÉK
KIPRÓBÁLNI!

15-30

Globin

legjobb
cipőtisztítószer

SZULTÁNFORRÁS

A húgyhajtó és húgysavoldó vizek királya, bór- és dús lithion-tartalmu ásványvíz.

Kiváló vegyösszetétele következtében sikerrel alkalmazható vese-, húgykő- és hólyagbajok esetében, valamint cukorbetegségeknel, csúzos bántalmaknál; továbbá a légző- és emésztőszervek hurutos bajainak gyógyítására

Igazgatóság: Budapest, IV. Ferenc József-rakpart 22.
Kétfelhasználás: EPERJES.

Ujvidéken kapható minden fűszerkereskedésben.

Védjegy: „Horgony“

A Liniment. Capsici comp., a Horgony-Pain-Expeller

egy régiónek bizonyult háziszor, mely már sok év óta legjobb bedörzsölésnek bizonyult köszvénynél, oszónál és meghűléseknél.

Figyelmeztetés. Silány hamisítványok miatt be vásárláskor óvatossak legyünk és csak olyan eredeti üveget fogadjunk el, mely a „Horgony“ védjeggyel és a Richter cégjegyzéssel ellátott dobozba van csomagolva. Ára üvegekben K.-80, K.1.40 és K.2.- és ügyszólván minden gyógyszerertárban kapható.

Főraktár: Török József gyógyszerésznél, Budapest.
Dr. Richter gyógyszerertára az „Arany orszlánhoz“, Prágában, Elisabethstrasse 5 neu.

11.681. sz. 1910. 1-2

Temesvári vásár-hirdetés.

Az idei temesvári Szent Jakab

országos vásár

folyó évi augusztus hó 11-étől bezárólag augusztus hó 15-éig fog megtartatni.

Mindenféle állat felhajtása az országos vásárra augusztus hó 11-étől, csütörtökön reggeli 5 órától kezdve meg van engedve.

Temesvárott, 1910. évi július hó 12-én.

A városi főkapitányságtól:
Beé Ferenc, főkapitány.

Kristály forrásásványvíz

étvágyat javít, gyomorrontást megakadályoz. Több mint ezer orvos ajánlja. Kapható minden fűszer- és csemegeüzletben, jobb vendéglőben és kávéházakban.

Főraktár: Bauer Gyula cégnél, Ujvidék.

Szt. Lukácsfürdő Kútvállalat
Részv.-T. Budapest (Buda.)

Főraktárak: Horvátország és Slavonia részére:
Mitrovica: Velimir Radak i Sin.
Vinkovce: Karl Grünfeld.
Vukovár: Eduard Bier i Sin.
Brod a. S.: Markó Drucker.
Eszék: Kraus & Neumann.

Kedvező alkalom önállósításra.

Agilis, ügyes, intelligens fiatal emberek nagyobb vidéki városokban egy világcég képviselőtét nyerhetik.

Szükséges tőke 2-3000 korona, évi jövedelem szorgalom szerint 6-8000 korona.

Ajándatok «Szorgalom 38» jelige alatt Mosse Rudolf hirdetőjébe, Budapest, V., Nádor-u. 11 küldendők.

Mindenki tudja
hogyan csakis
Grosz és Krausz
nagyáruházában

lehet legjobban és legolcsóbban butort, függönyöket és szőnyeget beszerezni.

Telefon 24. Ujvidék. Telefon 24.

28-30

Thierry A. gyógyszerész

BALZSAMA. Törvényesen védve

Csak az apáca védőjeggyel az igazi. A lélegzőszervek minden megbetegedése, köhögés, vérkőpés, rekedtség, hörghurut, tüdőbaj, gyomorgöres és más gyomorbajok, minden belső gyuladás ellen, továbbá étvágytalanság, rossz emésztés, székrekedés stb. ellen biztosan hat. Külsőleg, szájbetegségek, fogfájás, égési sebek, kiütés, nyílalás és különösen influenza ellen stb. használ.

12 kicsiny vagy 6 duplaüveg, vagy egy családi uti üveg

ÖT KORONA.

THIERRY A. GYÓGYSZERÉSZ

egyedüli valódi

CENTIFOLIA-KENŐCSE

meglepő, oszhatatlan és utólrhetetlen gyógyítóhatású még a régi, sőt rákos sebeknél, vértléseknél, daganatoknál, gyuladásoknál, kiütéseknél; eltávolít minden idegen anyagot, gennyedést, sokszor fölsőlegessé teszi a fájdalmas műtetet, két tégely 3-60 k.

Cim: Schutzengel-Apotheke des A. Thierry in Pregrada bei Rohitsch.
21-26 Főraktár: Török J. gyógyszerész Budapest.

Szülők figyelmébe.

Intelligens fiatalemberek, kik legalább 4 középiskolát végeztek, szakszerű kiképzést nyerhetnek a műfogtechnika összes ágaiban, mérsékelt honorárium fejében.

Fenyvesi Menyhért
fogászati művek laboratoriumában.
Budapest, V. Fürdő utca 1. sz.

Levélbeli kérészködéskérésre válasz. 6--10

Guttmann eredeti szab.
Szoba-klozettjei

feltétlenül szagtalanok
különböző butoralakban
a legjobbak!!

Yalódiak csak mellékelt
védőjeggyel.

23-26

Óvás értéktelen utánzatok ellen!

- EREDETI ÁRON KAPHATÓ CSAK - -
GROSZ és KRAUSZNÁL, UJVIDÉK.

Berger Rizzi gépirói, könyvviteli és
gyorsírói
szakiskolát nyitott,

mely minden hó 1-én és 15-én kezdi az illető tanfolyamot, még pedig szigorúan szakképzett, lelkiismeretes és célszerű vezetés mellett.

A legújabb rendszerű írógépek!

A gépirás tanfolyama 2 hétig, a könyvviteli és gyorsírásé 4 hónapig tart. Oktatás nyerhető a német nyelvben is.

Díjak: a gépirás egész tanf. 20 kor., könyvviteli 12 kor., gyorsírói 10 kor., a német nyelvi 8 kor. havonként.

Bővebb felvilágosítás és jelentkezés Hánta utca 5. szám.

Aki hirdetni akar

még pedig eredményesen,
az forduljon

Leopold Gyula

hirdető vállalat
betéti társasághoz

Budapest, VII., Erzsébet-körút 41.

ahol hirdetések az összes létező bel- és külföldi hírlapokban és naptárakban kiváló szakértelemmel, lelkiismeretesen, pontosan és szolid áron eszközölnek. 256 naptár kizárólagos képviselője, vidéki lapok központi hirdetői osztálya, számos hírlap kizárólagos kezelője. Disztes újságkatalógus, képes naptárjegyzék és minden felvilágosítás a t. e. hirdetőknél díjmentesen. 3-3

Wagner Testvérek
UJVIDÉK.

FÜSZER-, KÁVÉ- ÉS CSEMEGE-KERESKEDÉS.
CSEMEGE-ÁRUKBAN DÉLMAGYARORSZÁG
LEGNAGYOBB ÉS LEGVÁLASZTÉKOSABB
RAKTÁRA.

29-50

Most képzéselő elfogadta man ker zését. Eg tal ugy lenti, ho többség zeti köv adott he követelt nek sem

Az i során ki tani több lan, tel many ké nek a j hunyorg az a jav szolgálj vagy egy van szav lett nem ellenőrzé a remény ni fog el ért anny folytatott

Az e hogy ed tosség e resztül v dek a b és szárn az a min amelynel a hatalom ismétlem apró res mi előre vágyait politikai vetni a k annak a gyar em ka, terv segíteni, azaz jobb akarom kel, meg tételt ig nem aka doxonna van. Me az volt a hatalom valami t az utra,